

R

VEIL-SERIE

ONGEHOORZAAM AAN HET
EVANGELIE

THEODORUS ADRIANUS CLARISSE

No. 489

NOVEMBER 2012

THEODORUS ADRIANUS CLARISSE

Theodorus Adrianus Clarisse was de zoon van Abraham Clarisse en Adriana Maria van der Vis. Hij werd op 14 januari 1741 te Oost-Souburg geboren, waar zijn vader onderwijzer was. Hij studeerde aan de Latijnse en aan de illustre school in Middelburg, waar hij ook onderricht kreeg in oosterse talen van de predikant Jacobus Willemssen. Daarna ging hij naar Utrecht voor de theologische studie. Eén van zijn leermeesters daar was Gijsbert Bonnet, een befaamde, rechtzinnige theoloog in die dagen die grote invloed had. Tweemaal heeft Clarisse onder hem een theologische disputatie verdedigd.

In 1764 werd hij predikant te Amerongen. In datzelfde jaar trouwde hij in IJsselstein met Elselina Elisabeth van der Duyff. Hun zoon Johannes, die in 1770 werd geboren, is later hoogleraar theologie geworden in Harderwijk en daarna in Leiden. In 1767 ging Clarisse naar Wageningen; en in 1769 naar Schiedam. Daar overleed in 1772 zijn vrouw, nog maar 29 jaar oud. Hij huwde in 1773 opnieuw, nu met Anna Eduardina Pigeaud. Het

jaar ervoor had Clarisse het beroep aangenomen naar Amsterdam, waar hij tot zijn dood is gebleven. Clarisse was een geliefde prediker, vanwege zijn evangelische benadering van de tekst die gericht was op de praktijk van het geloofsleven. Hij volgde daarbij de door zijn leermeester Gijsbert Bonnet geïntroduceerde preekmethode, maar in tegenstelling tot Bonnet, gaf hij veel meer aandacht aan de toepassing van de tekst.

In mei 1782 verbleef Clarisse in de stad Groningen als afgevaardigde van Noord-Holland om de Provinciale Synode van Stad en Lande bij te wonen. Toen hij op 5 mei 1782 voorging in een dienst in de Martinikerk werd hij onwel. Enkele dagen later is hij daar gestorven ten huize van zijn jeugdvriend, de hoogleraar P. Abresch. Die heeft ook het grootste deel van de preken van Clarisse bezorgd, die na zijn dood werden uitgegeven.

In het Biographisch Woordenboek (deel I, pg. 250-253) schrijft Glasius over hem: Clarisse trok volle kerken, omdat hij graag werd gehoord; een uitmuntend prediker die onder de voortreffelijkste kanselredenaars van zijn tijd mag wor-

den gerekend. Hij genoot in de gemeenten die hij diende ‘hoge achting en toegenegenheid’. Zijn levensbeschrijver zegt van hem dat ‘in zijn kanselvoordracht Evangeliekunde zich allertrefelijkst verenigde met zuivere praktijk van godzaligheid’. De predikers Theodorus Avinck en Isaäk de Leeuw zijn zijn geestverwanten.

Bron:

- Biografisch Lexicon voor de Geschiedenis van het Nederlandse Protestantisme, deel 5, pag. 117-118.

De preek die u hierbij wordt aangeboden is herschreven in de taal en stijl van het tegenwoordige Nederlands. Het is de tweede preek uit het boek “De weg der zaligheid in Jesus Christus”, voorgesteld in eenige Leerredenen, tweede deel, pg.47-80, door Theodorus Adrianus Clarisse, bedienaar des H. Evangeliums te Amsterdam. Uitgegeven te Amsterdam door Johannes Wessing, 1780. In juli/augustus 2012 werd de eerste preek over dit Schriftgedeelte uitgegeven in de Reveilserie (nr. 486).

ONGEHOORZAAM AAN HET EVANGELIE

door

THEODORUS ADRIANUS CLARISSE

“En zij begonnen allen zich eendrachtig te verontschuldigen. De eerste zeide tot hem: Ik heb een akker gekocht, en het is nodig dat ik uitga en hem bezie; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

En een ander zeide: Ik heb vijf juk ossen gekocht, en ik ga heen om die te beproeven; ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.

En een ander zeide: Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen.

Lukas 14:18-20

Toen we enige tijd geleden aan de verklaring van deze bijzondere gelijkenis begonnen, merkten we bij de voorbereiding en de verklaring daarvan dat er verschillende dingen waren die konden dienen tot een beter begrip van de bedoeling van de Hei-

land. Het belangrijkste hiervan volgt hieronder.

Al komt deze gelijkenis, voor wat betreft het doel en het wezen ervan, overeen met wat we bij Mattheüs vinden, er zijn toch zoveel verschillen dat we niet de vrijmoedigheid hadden om ons bij de verklaring van de ene weergave te beroepen op de andere, behalve waar het de hoofdzaken betrof.

Om de situatie goed te begrijpen, moeten we ons voorstellen dat de gastheer iemand is die het recht en de bevoegdheid heeft om de genodigden zijn gebod op te leggen. Hij is dus een persoon aan wie zij verplicht zijn te gehoorzamen.

Evenmin als in andere gelijkenissen moet men ook hier niet op alles de volle nadruk leggen, maar vooral letten op de hoofdzaken. Op de bijzonderheden moet men alleen letten voor zover ze dienen om het licht te laten vallen op datgene waar het echt om gaat, dus om de geestelijke strekking ervan.

Ten slotte is het grote doel van deze gelijkenis, aan te wijzen dat zij die onder de bediening van het Evangelie verloren gaan, de schuld daarvan niet aan God, maar alleen aan hun eigen ongerechtigheid te wijten hebben.

Deze opmerkingen hebben we moeten herhalen, omdat men er terdege rekening mee moet houden. Dan immers zullen we het Schriftgedeelte, dat nu de inhoud van de prediking is, verantwoord kunnen verklaren. We zullen nu moeten nadenken over het onbetamelijke gedrag van de aanzienlijkste vertegenwoordigers der Joden. We laten u een treffende uitbeelding zien van het strafwaardige, verkeerde en ondankbare antwoord van de meeste mensen die onder de vriendelijke roepstem en nodiging van het Evangelie ongelovig blijven.

Het is een belangrijk onderwerp, dat heel nuttig kan zijn om velen onder ons te ontdekken, te overtuigen en op de goede weg te brengen. Velen lijken immers maar al te veel op het tafereel dat de Heiland schetst. Maar zonder de Heilige Geest zal deze prediking even onvruchtbaar zijn als de stem van de eropuit gestuurde dienaren was voor hen van wie we nu de reactie gaan zien.

De Heere geve ons echter een méér gezegend gevolg tot eer van Zijn grote Naam. Amen.

We zullen de tekst zó behandelen dat we eerst een korte verklaring geven van wat de bedoeling is

van de tekstwoorden. Vervolgens willen we naar aanleiding van onze tekst op een en ander uitvoeriger ingaan.

1.

De tekst wijst ons nu alleen op het gedrag van hen die eerst genodigd waren, want er staat in algemene zin: ‘En zij begonnen zich allen eendrachtig te verontschuldigen’. Vervolgens wordt meer in het bijzonder gezegd welke voorwendsels ze daarvoor gebruikten.

Wat de personen betreft die eerst genodigd werden, staat er dat zij *allen* de vriendelijke uitnodiging weigerden te aanvaarden. In de vorige preek hebben we aangetoond dat men hier op deugdelijke gronden aan de meest vooraanstaanden onder de Joden kan denken. Dit leiden we hieruit af omdat deze eerstgenoemden, samen met de tweede groep, in dezelfde positie en dus dichter bij de gastheer gevonden worden. Dat geldt ook voor de derde groep. Zij spreken namelijk over akkers en ossen kopen en over het vieren van een bruiloft. Dat ging met zulke omstandigheden gepaard dat zij daardoor verhinderd werden te komen.

Men zou gemakkelijk kunnen vermoeden dat hier vooral de Sadduceeën bedoeld worden; zo vermoeden sommige uitleggers ook. Maar ik zie hiervoor geen reden, want de Farizeeën en ook het grootste deel van het volk waren even afkerig van het Evangelie. Ze waren bovendien in de grond van hun bestaan niet minder aardsgezind en begerig dan de Sadduceeën, hoewel ze in uiterlijke zin meer ingetogen waren. De meesten van de gasten met wie Jezus nu aanzat, behoorden hoogstwaarschijnlijk tot deze meer bescheiden groepering. We vatten het tafereel daarom liever op als een weergave van het belangrijker en rijker deel van Israëls volk, tot welke groepering ze dan ook behoorden.

De tekst zegt dat zij allen weigerden te komen. Men moet dit echter niet in absolute zin opvatten alsof niemand van de aanzienlijken in Jezus geloofd heeft en aan de nodiging van het Evangelie gehoor gegeven. Het tegendeel blijkt in Nicodemus en Jozef van Arimathea, en enkele aanzienlijke vrouwen. Maar 'allen' betekent hier: verreweg de meesten van hen, ja zelfs zó velen dat slechts weinigen hiervan uitgezonderd waren. Op en-

kele personen na bleven zij allen weigeren om te komen.

Welnu, zij begonnen zich allen te verontschuldigen. Dat is een gewone Griekse uitdrukking, die zo ongeveer betekent dat zij zich gingen verontschuldigen zodra ze daartoe gelegenheid kregen bij ontvangst van de uitnodiging. Zij namen het niet lang in overweging en wezen de dienaar met zijn uitnodiging al heel snel af. Dit deden zij door zich te verontschuldigen. Dat woord betekent dat men redenen naar voren brengt om zijn gedrag te verklaren. De uitdrukking wordt gebruikt bij rechtmatige en voorgewende oorzaken die men naar voren brengt om zich van beschuldigingen vrij te pleiten. Ook als men redenen aanwendt om zich aan deze of gene plicht te onttrekken. In deze laatste betekenis wordt het hier gebruikt.

Zij verontschuldigden zich allen, eendrachtig; zo hebben onze vertalers het terecht weergegeven. De Heiland wil zeggen: ze kwamen wel allemaal met iets anders voor de dag, waardoor zij hun nalatigheid probeerden goed te praten, maar daarin stemden ze met elkaar overeen dat ze zich eenpa-

rig niet gezind betoonden om van de vriendelijke uitnodiging van de gastheer gebruik te maken.

En wat zijn dan de redenen die ze naar voren brachten om hun gedrag te rechtvaardigen? Als voorbeeld geeft de Heiland drie redenen; die echter alle drie even onbetekenend en ongegrond zijn.

De eerste is deze: ik heb een akker gekocht, en het is nodig om die te gaan bezien. Deze persoon voegt er heel beschaafd aan toe: 'Ik bid u, ik verzoek u vriendelijk mij voor verontschuldigd te houden.' De rijkdom van de Joden bestond heel vaak uit het bezit van akkers en landbouwgronden. Als Jezus een rijke dwaas wil uitbeelden, geeft Hij de tekening van een man wiens landerijen een rijke oogst hebben opgeleverd, Lukas 12:16 e.v. De onrechtvaardige rentmeester was in dienst van een heer die veel landbouwgronden verhuurde om tarwe, wijn en olie te oogsten, Lukas 16:1-13. In deze gelijkenis moeten we ons een man voorstellen die niets anders in deze wereld deed dan zich te verrijken en de ene akker aan de andere toevoegde. Hij heeft nu weer een akker gekocht, en die wil hij gaan bekijken. Hij wil dat waarschijnlijk doen om

te zien of aan de voorwaarden van de koop wel is voldaan, of om te bekijken waarvoor hij die akker kan gebruiken met het oog op het meeste voordeel. Met dit denkbeeld is de man zó vervuld dat hij zich er niet eens goed rekenschap van geeft welk een eer en voorrecht hem door de uitnodiging van deze gastheer te beurt valt, en aan welk risico hij zich door een weigering blootstelt. Hij kan en wil zijn voornemen niet uitstellen totdat hij eerst aan zijn wettige vorst gehoorzaam is geweest. Hoewel hij daarvoor later genoeg gelegenheid zou hebben, neemt hij het dwaze besluit om de dienaar van zijn heer af te wijzen. Hij doet dat wel beleefd, want hij noemt niet alleen de reden van zijn weigering, maar voegt eraan toe: ‘Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.’

In deze uitbeelding komt het karakter naar voren van mensen die nooit tevreden zijn, hoeveel ze ook bezitten. Daarom zijn ze zo in beslag genomen door het najagen van tijdelijke zaken, dat er nooit tijd overblijft om ernstig na te denken over de dingen van de eeuwigheid. U begrijpt wel dat er in de uitbeelding van de situatie een verontschuldiging wordt weergegeven die geheel en al

onvoldoende is. Daarom is dit ook een bewijs van weinig respect en ontzag voor hem die de uitnodiging doet uitgaan. Wij moeten ons deze persoon immers voorstellen als een gezaghebbend vorst en koning, aan wie de genodigden alle eerbiedige gehoorzaamheid verschuldigd zijn.

De tweede verontschuldiging is niet beter, maar van hetzelfde gehalte als de eerste. Ze luidt: 'Ik heb vijf juk ossen gekocht en ga heen om die te beproeven.' Sommige uitleggers hebben dit opgevat als een uitbeelding van wettisch ingestelde Joden. Ze denken dan dat deze man geschetst wordt als iemand die ossen gekocht heeft om die voor een offer te gebruiken. Jezus zou hiermee dan willen leren dat het vasthouden aan de voorschriften van Mozes een groot beletsel is in het komen tot de genadegoederen van het Nieuwe Testament. Ik kan echter niet inzien dat dit hier bedoeld wordt. Ik denk dat de uitbeelding opnieuw die van een hebzuchtig mens is. De wijze van spreken over het kopen van vijf juk ossen en die dan te beproeven, wijst op de akkerbouw. Zoals we weten, werden daarvoor in Israël immers ossen gebruikt. Als de

eerste veronderstelling waar is, zou die man zich waarschijnlijk anders uitgedrukt hebben. Waarschijnlijk zou hij, evenals Saul bij het terugkeren met de buit van de Amalekieten - zie 1 Samuel 15:15 - gezegd hebben: 'Deze vijf juk ossen die ik gekocht heb en ga beproeven, zijn voor de Heere om ze aan Hem te offeren'. Zo zou hij duidelijk een godsdienstige reden voorgewend hebben en had zijn voorwendsel deugdelijk geleken.

U moet het intussen niet vreemd vinden, geliefden, dat Jezus hier voor de tweede keer de geldgierigheid bestraft en aan de kaak stelt. Dat was toen immers, zoals altijd, de meest overheersende zonde. Dat gold in het bijzonder voor zijn land- en tijdgenoten, en mogelijk ook voor hen met wie Hij aan de maaltijd deelnam. Toch kan deze tweede voorstelling heel goed onderscheiden worden van de eerste, als men begrijpt dat hier sprake is van een mens die niet zo rijk is als de eerstgenoemde, maar die het wel tracht te worden. Ook hij verliest dus de zaken van de eeuwigheid uit het oog door zich al te zeer bezig te houden met de aardse dingen.

Intussen moet men hier opnieuw vaststellen dat deze tweede verontschuldiging in de gelijkenis evenmin deugt als de eerste. Het was nu avond en dus niet meer de tijd om te gaan reizen. Het is dus een sterk bewijs van minachting om vanwege iets wat evengoed ook later gedaan kan worden, de uitnodiging van zijn heer af te wijzen. En zeker past dit geen enkele onderdaan tegenover zijn koning! Het is dus maar een onbeduidend en leeg voorwendsel, en het verdient dus in geen geval aandacht, al wordt het opnieuw op een beleefde manier gezegd: ‘Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.’

De persoon in het derde tafereel heeft schijnbaar het sterkste argument om te weigeren, maar hij is tegelijkertijd de grofste. Deze man zegt: ‘Ik heb een vrouw getrouwd en daarom kan ik niet komen.’ Hij wil daarmee zeggen: ‘Ik heb nu zelf gasten te verwachten, ik moet me bezighouden met de plechtigheden en feestelijkheden van mijn eigen bruiloft. Het is daarom nu geen geschikte tijd om mij uit te nodigen, ik kan nu niet komen. Zeg tegen uw heer dat ik zijn uitnodiging nu moet

afwijzen, omdat ze mij heel ongelegen uitkomt'. Ik denk dat dit tafereel een begerig mens uitbeeldt van wie het hart zó is ingenomen met de genoeglijkheden van de wereld dat hij zelfs wrevelig wordt als men met hem over goddelijke zaken wil spreken. Kort en goed, de reden die deze man naar voren brengt, komt hierop neer dat hij een vrouw getrouwd heeft. Hij moet zich met háár en met het bruiloftsfeest bezighouden. Hij zegt het kortaf en onbeleefd: 'Ik kan niet komen.' Dat is echt de taal van iemand die zich al ergert als hij slechts enkele ogenblikken van zijn genoegens en pleziertjes wordt afgeleid of daarin wordt gehinderd.

U vraagt zich misschien af of hier in de uitbeelding van het dagelijkse leven wel een passend tafereel geschetst wordt van iemand met een onbillijke en ongegronde verontschuldiging. Zou men in de situatie van elke dag het gedrag van deze man niet redelijk kunnen vinden? Kan hij naar een maaltijd uitgaan, terwijl hij zelf anderen uitgenodigd heeft? Moet hij dan, druk in de weer met zijn eigen bruiloft, al de gemaakte onkosten maar als een kleinigheid zien? Moet hij het eten laten bederven en zich onttrekken aan een gezelschap dat voor hem het

meest aangename ter wereld is?

Maar als u de kwestie alleen van deze kant bekijkt, begrijpt u de bedoeling van de Heiland niet goed. In de grond van de zaak gaat het in de schildering van het tafereel hierom: hij die uitnodigt, is een vorst en de genodigden zijn onderdanen. De man is al lang hiervoor samen met de anderen uitgenodigd en hij wordt nu tegen de tijd dat de voorbereidingen ten einde zijn, opnieuw gewaarschuwd. In deze situatie had hij zijn eigen bruiloft moeten vervroegen of uitstellen. En zo begrijpt u dat de gelijkenis opnieuw gepast is om op typerende wijze iemand uit te beelden die zich met onbeduidende voorwendsels, ontleend aan het tijdelijke leven, aan Gods nodigende liefdestem onttrekt. Dat geldt hier in het bijzonder om een beeld te geven van een mens die verzot is op en gehecht aan tijdelijk plezier en genoegen, zodat hij zijn eeuwig heil verwaarloost. Toch wil hij dit strafwaardige gedrag doen voorkomen als billijk en zelfs als noodzakelijk en onvermijdelijk.

Ik denk dat dit genoeg is om de gelijkenis toe te lichten. Als de Heere Jezus in deze drie taferelen

de houding van de Joden uit Zijn tijd schildert, ziet u gemakkelijk in dat Hij daarmee de bedoeling heeft de hoofdstrekking van zijn gelijkenis helder aan te geven. Dat is om aan te wijzen dat de oorzaak waarom zij die onder de bediening van het Evangelie leven, verloren gaan, niet aan God is te wijten, maar aan hun eigen ongehoorzaamheid.

Dat blijkt immers duidelijk uit onze tekst. God heeft hen laten roepen, maar zij zijn onwillig. Hij biedt hun alles aan, maar zij wijzen Zijn aanbieding van de hand. Ze zitten vast aan het zichtbare en tastbare, en dat belet hen werkelijk belang te hechten aan de nodiging en aanbieding van de Heere. Daardoor geven zij heel roekeloos de gunst en vriendschap van God op in ruil voor kortstondig en tijdelijk plezier. Ik breid dit niet verder uit, omdat ik wil overgaan naar het tweede punt. Ik wil namelijk gaan bezien welke opmerkenswaardige zaken er in onze tekst liggen opgesloten; zaken die te allen tijde van nut kunnen zijn.

2.

Vanuit de tekst zou een reeks van opmerkingen te maken zijn, als ik althans op alle bijzonderheden

wil letten. Ik zou er allereerst op kunnen wijzen dat er in alle mensen van nature een grote tegenzin is om zich met God en Zijn vriendelijke uitnodiging in te laten. Ik zou er vervolgens op kunnen wijzen welke de oorzaken zijn van die tegenzin en hoe het komt dat die tegenzin steeds groter wordt. In de derde plaats kan ik u beschrijven hoe vindingrijk het menselijke verstand is in het vinden van ‘bedenkselen der schande’ om deze tegenzin te verbloemen. Ten slotte kan ik benadrukken hoe onbetamelijk, godonterend en verdoemelijk een dergelijk gedrag intussen is. Maar als ik elk van deze punten naar behoren zou willen behandelen, is de tijd die mij nog rest, veel te kort. Dus wat te doen? Om zoveel mogelijk heel dicht bij de hoofdstrekking van de tekst te blijven, zal ik alleen de volgende twee zaken wat nader aan de orde stellen en verduidelijken:

- a. Onder al de belemmeringen waardoor de vrucht van de evangelieverkondiging sterk wordt afgeremd en tegengehouden, is de aardsgezindheid een van de belangrijkste.
- b. Hoezeer de mensen zich hiervoor ook verontschuldigen, God zal als de Kenner van de

harten dit gedrag aanmerken als afkeer jegens Hem en dus als een uiting van de grootste zonde.

a. De aardsgezindheid is dus een van de grootste belemmeringen waardoor de vrucht van de liefelijke evangelieprediking verhinderd en afgeremd wordt.

Er zijn inderdaad zowel in als buiten de mens vele verhinderingen waardoor het woord van het Evangelie belemmerd wordt om vrucht te dragen. Ik noem de natuurlijke verdorvenheid van het verstand, waardoor men onvatbaar is om de dierbaarheid, het belang en de noodzaak van het Evangelie goed in te zien. Er is ook de weerstand van de wil, waardoor men van nature afkerig is jegens God en gekant tegen alles wat van God is. Daarnaast is er de misleiding door bedrieglijke leerstellingen, de invloed van vooroordelen die we ons hebben eigen gemaakt en het opzien tegen mensen die ons door een verkeerd voorbeeld op een dwaalweg brengen, en dergelijke zaken meer. Al deze zaken vormen een ernstige belemmering ten opzichte van het geloof, temeer omdat de aartsvijand

van de zaligheid der mensen van al die ongunstige zaken heel bedreven en uiterst listig gebruik weet te maken.

We hebben in de vorige preek ook al enkele van de belangrijkste, vleeselijke redeneringen genoemd en verworpen. Die redeneringen gaan in tegen de roeping vanuit het Evangelie. Ze komen voort uit het verdorven menselijke verstand, dat gaat nadenken over Gods besluit, de onmacht van de mens en datgene wat beslist nodig is voor hen die met God gemeenschap kunnen oefenen. En wilt u wel geloven, geliefden, dat verreweg het grootste deel van al die bezwaren veroorzaakt of althans gekoesterd en versterkt wordt door het toegeven aan de verdorven neiging om tijdelijke dingen te bezitten en ervan te genieten! Dit is beslist waar, want Gods Woord leert dit ook en bevestigt het van alle kanten. Al zouden we niets anders hebben dan het verhaal uit de gelijkenis van onze tekst, dan was dat genoeg om als bewijs te dienen. Maar op hoeveel andere plaatsen leert de Heilige Schrift ons niet dat het zo is? Kijk maar naar de gelijkenis van de zaaier in Mattheüs 13:22. En let erop wat Jezus zegt over de rijke jongeling die bedroefd

heenging. Lees vooral ook de vermanende woorden van de Heiland in Mattheüs 6:19-21. Ten slotte, om niet meer te noemen, wat is duidelijker dan de uitspraak van Paulus in 2 Korinthe 4:3-4? Daar staat: ‘Indien ook ons Evangelie bedekt is, zo is het bedekt in hen die verloren gaan; in wie de god dezer eeuw de zinnen verblind heeft, namelijk der ongelovigen, opdat hen niet bestrale de verlichting van het Evangelie der heerlijkheid van Christus’. Werkelijk, als we het wezen, de aard en de gevolgen van de aardsgezindheid goed bezien, zullen we dit onderwijs uit de Heilige Schrift nog des te beter begrijpen!

Wat is de aard van een mens die men met recht *aardsgezind* moet noemen? Wilt u het in één zin weten? Het is iemand die in zijn hart méér op heeft met het bezit en het genieten van tijdelijke zaken, dan met datgene wat zijn innerlijk als mens verheft. Die innerlijke houding kent verschillende vormen en is ook niet altijd even sterk aanwezig. De gesteldheid van iemands lichamelijke bestaan, de gewone manier van leven, de invloed van de levensovertuiging waarmee iemand opgevoed is,

en het meer of minder beteugeld worden door de gewone of de zaligmakende werking van Gods Geest, maken hier een groot verschil. Daarnaast bepalen ook de verschillende levensomstandigheden waarin God ons in Zijn voorzienigheid brengt, nog versterkt door ons verdorven en van nature aardsgezinde hart, dat we dan eens meer tot dit en dan weer tot wat anders getrokken worden.

In twee opzichten is echter bij mensen die niet wedergeboren zijn, de overheersende geneigdheid tot het tijdelijke bestaan heel duidelijk merkbaar. Dat is in een buitensporige neiging om aardse goederen te bezitten; of in een onmatige neiging om er vrolijk en lustig op los te leven. Deze twee kenmerkende trekken zijn in de grond van ons verdorven bestaan wel in alle mensen aanwezig, maar zij heersen doorgaans niet met dezelfde kracht in één en dezelfde mens. Gierigheid doet iemand er bijvoorbeeld van afzien zich te gaan vermaken, en een sterke begeerte naar vrolijke dingen houdt de gierigheid er weleens onder. Maar soms laten beide neigingen zich in sterke mate gelden. Zo was het met de rijke dwaas in het Evangelie. Deze man vertoonde beide trekken, want hij was gierig om-

dat hij niets voor een ander overhad en alleen voor zichzelf leefde. Maar hij was ook genotziek, omdat hij zijn overvloed alleen maar wilde aanwenden om zijn vleselijke genoegens te bevredigen. Welke soort gezindheid voor het aardse we ook in iemand mogen veronderstellen, hetzij inhalige gierigheid of een onmatig verlangen naar tijdelijke genoegens of die beide gelijktijdig, het kan niet anders of dit moet het echte gebruikmaken van het Evangelie heel erg tegenstaan en verhinderen.

Allereerst geldt dat het Evangelie een leer is die geloofd wil worden. Het brengt immers datgene naar voren om geloofd en betracht te worden wat men niet kan zien. De dingen die niet onder het bereik van onze zintuigen vallen. Men wordt door het Evangelie geroepen om een niet geziene Jezus lief te hebben, en op een gerechtigheid te steunen die geheel buiten ons om verworven is; en die geen voorwerp is van aanschouwen maar van geloof. Men wordt geroepen om gemeenschap te oefenen met de volmaakte God, Die we niet kunnen zien, en om moed te scheppen uit dingen die voor ons niet zichtbaar zijn. Dat zijn de grote za-

ken waarmee een christen zich gelovig moet bezighouden. Maar hoe zou een aardsgezind mens hiertoe in staat zijn?

Zal iemand dat kunnen die geen hogere belangen kent dan het bezit van een handvol stof of het verzadigen van zijn vleeselijke lusten? Zal iemand die door zijn gebruikelijke neiging om achter alles wat zichtbaar is aan te jagen en die helemaal vastzit aan wat van het schepsel is – zal zo iemand in staat zijn om zijn lage ziel te verheffen tot een kalm, stil en vredig overdenken, zoeken en betrachten van die zaken die niet gezien kunnen worden? Kan een mens dat, een mens die zich met al zijn zielsvermogens afslooft ter wille van tijdelijke zaken? Of een mens die alleen leeft om bezit bijeen te schrapen of zijn vlees te koesteren tot begeerlijkheid, iemand dus die dagelijks leeft en handelt naar wat zijn ogen zien en wat zijn verdorven hart wil? Is zo iemand, vraag ik nogmaals, in staat om werkelijk belang te hechten aan dingen die niet anders dan met een stille rust in hun ware aard en grote betekenis gekend kunnen worden?

Vervolgens roept het Evangelie de mens niet alleen om gelovig bezig te zijn met dingen die niet gezien worden, maar het vereist zelfs dat wij dat bovenal waarderen. In veel situaties verplicht het de belijders van het Evangelie om met het oog daarop al het zichtbare te verloochenen. Dat is een les die ten enenmale niet kan samengaan met een hart dat aan de aarde verkleefd is. Hoe zal iemand die achter al het tijdelijke aan jaagt, zijn afgod waarmee zijn hart helemaal vervuld is, verloochenen om de uitnemendheid van Christus? Hoe zal zo iemand al zijn rijkdom zien als niet meer dan schade en drek? Hoe zal hij met het oog op een of ander toekomstig geluk afzien van alle gunstige omstandigheden die zich aan hem voordoen om hem te bevredigen in zijn winzucht of zijn genoegen in het hier en nu? Dat gaat beslist niet! Hij denkt dat dit leven helemaal of althans het grootste deel ervan nergens anders voor geschikt is dan om zoveel mogelijk bijeen te brengen en overal plezier in te hebben waarvoor zijn omstandigheden hem in de gelegenheid stellen. De grote zaken waarover het in het dienen van God gaat, zo denkt hij, zullen later wel aan de orde komen, als hij ver-

zadigd is van de wereld en zich niet langer kan bezighouden met de dingen van dit leven.

Het Evangelie roept mensen om zich uit genade te laten zaligen, maar het verplicht tegelijkertijd hen die zich op deze heilsweg mogen begeven om matig, rechtvaardig en godzalig te leven. Dat is toch in overeenstemming met zo'n grote weldaad! Maar wat is het aardsgerichte hart onbekwaam om aan deze eis van het Evangelie te voldoen! De levensgang die een mens kiest die sterk op het tijdelijke leven is gericht, brengt hem ongetwijfeld in allerlei verleidingen om te zondigen. Zijn gerichtheid op het aardse doet hem telkens voor die verleidingen bezwijken. Hij valt dagelijks in de strikken die de satan en de wereld spannen voor zijn verdorven neigingen. Het kan niet anders dan dat hij hierdoor de ene zonde op de andere stapelt. Zo nu en dan krijgt hij daarover gewetenswroeging, als hij voor een poosje wakker wordt uit zijn roes. De genegenheid van zijn ziel tot het verbodene is echter zó groot dat hij zich onmogelijk kan bedwingen. Hij geeft dan steeds weer toe aan dezelfde zonden.

Wat is hiervan het gevolg? Het geweten dat bezwaard is door dit steeds weer toegeven, klaagt de mens aan. Maar de aartsvijand van de zaligheid van de mens maakt van die gemoedsgesteldheid gebruik om het Evangelie voor zo iemand zo zwart mogelijk voor te stellen. Er komen allerlei gedachten in hem op, zoals: 'Zou jij, mens, ook maar enigszins durven vermoeden of met enig recht mogen denken door God geroepen te worden zoals je nu bent? Dat zou wel heel brutaal zijn. Voor jou geldt het Evangelie niet. Als je minder hebzuchtig zou zijn, of wellustig, dan zou je mogen denken ook uitgenodigd te zijn, maar nu niet!' Soms wekken dergelijke gedachten een ijver in hem op om zich in eigen kracht te verbeteren. Maar het duurt dan vaak niet erg lang tot er nieuwe verleidingen komen. Om daarop in te gaan, wijst hij het vriendelijke aanbod vanuit het Evangelie althans voorlopig nog even af. Hij kan geen troost putten uit dat aanbod, omdat de inhoud ervan hem nog niet volledig bevalt. Hij kan echter ook niet zonder troost leven. Wat dan nu? Hij hoopt op een tijd dat het hem beter uitkomt, en intussen stort hij zich opnieuw op zijn gewone

manier van leven. Ja, soms doet hij dat nog sterker om daardoor die vervelende beschuldigingen van zijn innerlijk kwijt te raken. Het licht van zijn geweten verflauwt intussen hoe langer hoe meer. Hij wordt steeds méér verhard en ten slotte wordt hij geheel en al aan zijn hartstochten overgegeven. Als er niet méér is dan menselijke inspanning die hem tegenhoudt en stuit in zijn loop, gaat hij in zijn ongelovigheid en afkeer jegens God en met een onbekeerd hart maar door tot aan zijn dood. Ja, als God niet door een verbazingwekkend wonder van Zijn soevereine genade een algehele verandering in zijn hart teweegbrengt, zal hij op elke uitnodiging van het Evangelie zeggen dat hij het hier en nu veel te druk heeft om zich met het dienen van God bezig te houden. ‘Ik heb akkers of ossen gekocht, ik heb een vrouw getrouwd, en daarom... voor deze keer kunt u gaan; op een geschikter tijd zal ik misschien naar u luisteren.’

b. Welk oordeel moeten wij intussen vellen over het bestaan en gedrag van zulke mensen? Als we deze situatie niet goed willen praten, maar echt willen zeggen waar het op staat, dan moeten we

getuigen dat zo'n bestaan even dwaas en onzinnig als strafwaardig en zondig is. Dat is de tweede zaak die we tot nadere overweging uit onze tekst aan de orde willen stellen.

Het is immers zo, geliefden, dat de mensen hun gebreken doorgaans geheel verkeerde namen geven. Ze hebben zelfs de sterke neiging hun zondige daden het voorkomen te geven van goede eigenschappen. Men heet niet graag gierig en daarom geeft men aan die ondeugd de loffelijke naam van spaarzaamheid. Men wil niet graag gezien worden als iemand die in weelde opgaat; men zegt dan ook dat men niet karig leeft en graag van het zijne gebruik maakt. Het is een onverdraaglijke gedachte uitgeschilderd te worden als een ongelovige of als iemand die niet wil geloven, en daarom zegt men: 'Het is er nog niet de juiste tijd voor, en ik wil ook niet voor een huichelaar doorgaan; als ik God zal dienen, zal ik het ook met heel mijn hart doen, maar voorlopig zijn de omstandigheden daarvoor nog niet geschikt, ik hoop dat daarvoor een betere tijd aanbreekt.' Op dergelijke manieren wiegt men zijn geweten in slaap en blijft men vasthouden aan zijn afkeer van God.

Als we echter al die verontschuldigungen eens van dichtbij bekijken, blijken ze al spoedig in een heel ander licht gezien te moeten worden, en wel als zeer zondig en strafwaardig. Als men goed over de zaak nadenkt, ziet men heel gemakkelijk dat al deze voorwendsels helemaal niets waard zijn. Een aardsgezind mens die het voorrecht van een beschaafde en godsdienstige opvoeding genoten heeft en nog niet helemaal in de zonde verhard is, zal een enkele keer zeker wel enigszins getroffen en bewogen worden door het aantrekkelijke van het dienen van God en de voorrechten die aan de gelovigen beloofd worden. Hij voelt zich dan aangetrokken tot die voorrechten waartoe het Evangelie hem oproept. Maar zo lang zijn hart niet inwendig door genade vernieuwd is, stelt hij het ernstige betrachten van de zaken der eeuwigheid steeds maar uit. Hoezeer hij af en toe ook getroffen wordt, bepaalde aangename of voordelige zonden hebben zo'n grote invloed op zijn hart, dat hij nooit tot een overtuigd en weloverwogen besluit kan komen om alles wat tegen Gods wil ingaat, op te offeren. Hierin is hij ook des te meer ongewillig, als men hem - zoals dat ook behoort -

de onmogelijkheid onder ogen brengt om iets bij God te kunnen verdienen. Zolang hij door deze levensinstelling beheerst wordt, kan het niet anders dan dat het tijdelijke bij hem het overwicht houdt boven het eeuwige. God Zelf en Zijn dierbare gemeenschap worden minder geacht dan het genot van alles wat vergankelijk is.

Wat denkt u? Mist zo'n werelds levend mens niet in zijn hele bestaan het goede voornemen dat ons gedrag behoort te bepalen? Verlangt hij naar die tijdelijke goederen wel in de goede volgorde van belangrijkheid? Verliest hij in het verlangen daarnaar niet de juiste bedoeling uit het oog? Moet daaruit dan ook niet voortvloeien dat hij bij alles wat hij doet, niet de juiste levensinstelling heeft? Wilt u werkelijk goed beseffen hoe zondig zijn gedrag is, let dan eens op deze drie overwegingen.

Kan het iets anders dan heel zondig zijn, als men God, Die het hoogste goed is, minder acht dan die dingen die men, van hun beste kant bezien, slechts kan beschouwen als gaven van God, die hier een poosje het leven aangenamer maken?

Kan het iets anders dan strafwaardig zijn als men

niet beantwoordt aan het doel waartoe men geschapen is, maar daartegenover juist wil zorgen voor wat minder belangrijk is en helemaal voorbijziet aan wat het meest belangrijk is?

Kan het iets anders dan zondig en strafwaardig zijn als men de God van hemel en aarde afwijst en Hem niet gehoorzaamt, terwijl men wel schuldig is dat te doen? Geldt dat ook niet als men het grootste bewijs van Zijn neerbuigende en ontfermende genade, waardoor Hij Zichzelf aan ons aanbiedt, in de wind slaat, alleen omdat men al te zeer gehecht is aan dingen die onze ziel nooit volmaakt kunnen maken? Toont men dan ook niet de grootste ondankbaarheid en tegelijk de grofste brutaliteit? Toch doet hij dit allemaal, omdat hij verkleefd is aan de dingen van deze tijd en ten enenmale nalatig om de nodigende roepstem van de Heere gelovig te volgen; een roepstem die door het Evangelie tot hem komt.

Zal ik mijn preek nog voortzetten, geliefden, en vanuit het doen en laten van mensen het zondige en strafwaardige karakter van zo'n gedrag nog uitvoeriger laten zien? Mensen die tegenover zich-

zelf en hun naasten met hun aardsgezinde gedrag in het geheel niet doen wat God plechtig van hen vraagt? Nee, wat gezegd is, is al méér dan genoeg. Het zal alleen nodig zijn dat ik op verschillende schijnbaar geldige tegenwerpingen nog wat nader inga.

Velen zeggen tot hun verdediging: ‘Mijn positie in de wereld brengt met zich mee dat ik leef zoals ik doe.’ Als men dit argument nader onderzoekt met de vraag wat men ermee bedoelt, wendt de één voor dat de zaken waarmee hij in dit leven te doen heeft, zich heel ver uitstrekken. Een ander noemt de zwaar drukkende last van een groot huisgezin. Een derde zegt: ‘Ik moet een deftige stand ophouden en leef er ruim van, omdat dit bij mijn positie en mijn bezittingen past.’ Als men deze argumenten oppervlakkig beziet, zou men dan niet gemakkelijk kunnen denken dat hier niets te verwijten valt? Zijn al deze dingen geen verplichtingen waartoe wij zelfs op grond van alles wat redelijk is geroepen worden?

Het is inderdaad waar dat men hier met zorgvuldigheid te werk moet gaan. Het christelijke geloof

is helemaal niet in strijd met een passende waardering van de goederen in dit leven. Het geeft ieder ook vrijheid om een geoorloofd gebruik te maken van het zijne. Het is verre van mij om voedsel te geven aan de neiging van luiheid en traagheid of te ijveren voor een benepen karigheid. Maar tegelijkertijd roept dit alles ons ook op om méér op het eeuwige gericht te zijn dan op de dingen van deze tijd. Het roept ons toe: ‘Zoek eerst het Koninkrijk van God, en Zijn gerechtigheid.’ Het geeft ons bevel de wereld niet lief te hebben en evenmin aan haar gelijkvormig te worden. Als wij op de aardse dingen slechts zóveel prijs stellen dat ze ons bij het nakomen van de genoemde plichten niet in de weg staan, dan kunnen ze gepaard gaan met de zaken van het geloof en de ware godsvrucht; maar daar moet het dan ook bij blijven. Als iemand het genot van de tijdelijke zaken echter zó begeert dat hij ze als een heel belangrijke zaak beschouwt en daarin helemaal met zijn hart opgaat, dan toont hij nadrukkelijk aan een mens te zijn die zijn deel in dit leven zoekt. Want dan zoekt men die dingen vóór en boven alles en men besteedt al zijn tijd en krachten om die te verkrijgen, terwijl men eraan

voorbijgaat het ene nodige te zoeken. En wat zal hiervan het gevolg zijn? Ongetwijfeld dit, dat men zelfs in dit leven al duizendmaal vergeefse pogingen zal doen om zijn diepste wensen waar te maken. En na dit leven zal men zich te laat beklagen, omdat men zijn oog en hart gevestigd heeft op dingen die aan het einde van dit leven zeer zeker zullen wegvliegen, zoals een arend wegvliegt naar de hoge hemel.

Als dit waar is, denkt mogelijk iemand bij zichzelf, waar zijn in deze wereld dan de ware godzalige mensen te vinden? Ziet men niet vaak dat mensen die de naam hebben een godvruchtig mens te zijn, toch net als andere mensen bekend staan als ‘vasthoudend van aard’ of ‘verzot op het genieten van tijdelijke genoegens’? Maar ik antwoord dat het juist niet allemaal godzaligen zijn, hoewel ze die naam wel kunnen dragen. Ook in de Bijbel staan zij die gekenmerkt worden door overheersende hebzucht of door een sterke neiging naar de dingen van dit leven, niet bekend als godvrezende mensen. Verder moet men ook wel in aanmerking nemen dat men de gebreken van Gods

volk doorgaans in vergrotend licht beziet en zijn eigen fouten in verkleinend licht. Ook moet men in het oog houden dat zij die niet meer kennen dan het uitwendige gedrag van Gods kinderen en niet vriendschappelijk met hen willen omgaan, op dit punt onmogelijk bevoegde rechters kunnen zijn. Mensen van dat slag zien immers slechts op de fouten en misslagen van Gods volk; hun oog blijft alleen daarop gericht. Zij zien de christen echter niet in zijn binnenkamer, zij horen zijn klachten niet, zij weten niets van zijn tranen en gebeden die hij telkens voor de Heere uitstort over zijn zondige en verkeerde gedrag. Zij merken ook niet hoe er ondanks al het verkeerde bij een christen toch veel dingen zijn die hem wezenlijk doen verschillen van een natuurlijk mens. Ik denk dan aan de voortdurend weer boven komende diepste keus van zijn hart; aan zijn hoogachting voor het Evangelie; aan de ernstige pogingen en de steeds nieuwe werkzaamheden van het hart om voor en met de Heere en door Zijn genade meer en meer het kwaad te doden, dat steeds nabij is, en zo mogelijk daarvan helemaal bevrijd en verlost te worden.

Maar terwijl ik deze dingen naar voren breng, voorzie ik dat men mij een derde bezwaar voor de voeten zal werpen. Als het dan zó gelegen is, denkt men, wat bedoelt men dan toch als men tegen mij zegt dat het Evangelie me opeist zoals ik ben, dat men in de Naam van de Heere geloven moet, en dat aan goddelozen deze boodschap wordt gebracht: 'Kom, want alle dingen zijn nu gereed'? Als u deze dingen denkt, moet u me toestaan tegen u te zeggen dat u zaken met elkaar vermengt die zeer verschillend van aard zijn. Wat denkt u dat de dienstknechten van de Heere bedoelen als zij u regelrecht naar Jezus wijzen en de zondaar het Evangelie voorstellen om het te geloven? Denkt u dat daarmee geleerd wordt dat zij die niet wedergeboren zijn en dat ook blijven, de vrijheid zouden hebben zich te gedragen alsof zij mensen zijn die de genadegoederen daadwerkelijk bezitten en daar deel aan hebben? Of denkt u dat men u wil voorhouden dat men het Evangelie wel kan aannemen, maar dat u ondertussen in uw zonden kunt blijven doorgaan? En dat u dan even wereldsgezind en even verzot op de dingen van deze tijd kunt blijven als vroeger? Als u zich dit verbeeldt,

dan hebt u tot nu toe een dodelijk gevaarlijke vergissing gemaakt. Dan hebt u onze prediking nooit goed begrepen.

De aanbidding van het Evangelie vindt plaats met een heel ander doel en heeft ook een heel andere inhoud. Het Evangelie nodigt zondaars zoals zij zijn, tot Jezus te komen. Waarom? Omdat zij zichzelf niet kunnen bekeren en bij Jezus ook zelfs het begin van het herstel van hun verdorven natuur moeten zoeken. Het Evangelie nodigt zondaren uit tot de zaligheid. Waarom? Omdat de bezinning op de zaligheid die het Evangelie aanbiedt, onder de krachtige invloed van Gods genade het aardsegezinde hart tot bekering brengt van mensen die midden in de wereld leven, ja, hen verliefd doet worden op de dierbare zaligheid die in Gods gemeenschap te vinden is. Het Evangelie wijst slechte mensen niet af, maar het laat hun zien waar zij de genezing tegen hun zonden moeten zoeken. Ja, het geeft vrijheid aan de meest slechte mensen om te komen tot de maaltijd die de opperste Wijsheid heeft aangericht. Maar het Evangelie verplicht tegelijkertijd om de zonden te verlaten en op de weg van het verstand te treden.

Wie zo'n Evangelie verwerpt, heeft zeer zeker de schuld van zijn ondergang aan zichzelf te wijten; en het is ook een duidelijk bewijs dat hij tot God niet wil komen! Wie zich tegen zo'n Evangelie verzet in ongeloof, doet zijn eigen ziel geweld aan, en geeft met alle nadruk te kennen dat hij de dood verkiest boven het leven.

Ik denk niet dat er, na alles wat reeds is opgemerkt, nog belangrijke bedenkingen zijn die niet kunnen worden weerlegd met wat we gezegd hebben. Daarom zal ik het verklarende deel van de preek beëindigen en tot de toepassing van het gehoorde overgaan.

Toepassing

Laten we met wat we gehoord hebben nu tot onszelf mogen inkeren, en ons diepgaand bezinnen op de boodschap. De grote vraag waarmee ieder van ons op de meest ernstige wijze te maken heeft als we onze staat tegenover God moeten onderzoeken, is deze: welke uitwerking heeft Gods nodigende roepstem op mijn hart gehad? Die roepstem is door het Evangelie ook menigmaal tot mij ge-

komen. Ben ik na de uitnodiging van de Heere met blijdschap gekomen? Ben ik gekomen met een oprechte gezindheid om alles te willen afzweren wat de nodiging van de Heere in de weg staat, voor zover God dit van mij eist? Of ben ik tot op dit ogenblik nog in dezelfde toestand als de mensen die Jezus in onze tekst uitbeeldt?

Geliefden, wat blijken er elke dag toch veel bewijzen te zijn waaruit blijkt dat precies hetzelfde gedrag van de mensen uit onze tekst ten opzichte van de roepstem van de Heere, voor verreweg de meeste mensen ook nu geldt. En dat ondanks de duidelijkheid en de vriendelijkheid waarmee God nog steeds mensen uitnodigt.

Het woord van het Koninkrijk komt tot u in de prediking van het Evangelie, maar wat zijn er dan toch velen die zich nauwelijks de tijd gunnen er aandachtig naar te willen luisteren. Wat zijn er velen die zelfs de boodschappers van de Heere ontwijken. Dat kan doordat men zich aan de openbare godsdienstoefening onttrekt ter wille van aards gewin. Het kan ook zijn dat men zich voor zijn plezier of om aangekochte landerijen en goederen

te bezichtigen juist op de dag die plechtig wordt afgezonderd voor de officiële godsdienstoefeningen, op weg begeeft buiten zijn woonplaats en dan zelfs alle godsdienstige bijeenkomsten misloopt. Kan dit zelfs niet zó ver gaan dat men de meest onbelangrijke voorwendsels durft te gebruiken als belangrijke redenen? Ja, komt het dan zelfs niet voor dat men het moedwillige verachten van Gods dag en dienst wil doen voorkomen als een onvermijdelijke plicht?

Als men daarover bestraft wordt, zeggen degenen die nog enigszins redelijk reageren heel beleefd: 'Ik bid u, houd mij voor verontschuldigd.' Een ander wordt boos en zegt: 'Ik kan niet komen, ik heb het veel te druk. Dit en dat moet ik eerst nog doen, en als ik me de hele week afgesloofd heb voor mijn eigen werk of in dienst van anderen, dan moet ik toch minstens een beetje tijd hebben voor mijn eigen zaken of wat vermaak. Zodra het me beter gelegen komt, zal ik me met de godsdienst bezighouden, maar voorlopig heb ik er geen zin in.'

Er zijn anderen die wel onder de prediking komen, en ook wel luisteren naar de woorden, maar zij handelen er niet naar. Soms hangt het hart zo aan aardse dingen dat men zelfs onder het luisteren van plan is om helemaal niet te gaan doen waartoe men wordt opgewekt. Ook vervelen de preken al heel gauw! Dat is geen wonder, want hoe is het met mensen die zich geheel en al overgeven aan het wroeten in de grond net als de mollen doen? Hoe is het met mensen, als ze hele avonden in een oppervlakkig en dwaas gezelschap doorbrengen, waar over niets anders gesproken wordt dan over mode, gekkernijen, lekker eten en drinken en een vrolijk leven? Hoe is het met mensen, die alleen maar om hun geweten in slaap te wiegen of uit beleefdheid naar de kerk gaan? Kunnen al die mensen wat anders dan zich heel erg vermoeid voelen als ze zich voor een enkel uur aan serieuzer - maar naar hun smaak tamelijk onaangename - onderwerpen moeten wijden? Dat geldt vooral als men hun deze zaken getrouw onder het oog brengt en erop wijst dat hun levenshouding v er verwijderd is van hoe die behoort te zijn. Dat geldt ook als men hun vertelt welk rampzalig einde hun ongetwijfeld

zal wachten, als ze met hun ongelovige en wereldsgezinde hart in hun verzet blijven voortleven.

Er zijn ook mensen die met genoegen naar de preken luisteren, ook naar de meest schriftgetrouwe en ernstige prediking. Men komt daardoor weleens tot het besef dat het leven dat men leidt, niet goed is. Hieruit worden weleens goede voornemens geboren. Maar helaas, hoe snel wordt dit goede zaad verstikt in de doornen en distels! Nauwelijks is men thuisgekomen, of men zondigt heen over alle indrukken die men gekregen heeft. Dat doet men zó dat er niets van overblijft dan alleen af en toe eens een vluchtige gedachte, en een niets betekennend voornemen om zich te zijner tijd toch eens ernstiger bezig te houden met deze dingen. Met zijn verstand begrijpt men wel dat ze nuttig zijn en ook het begeren waard. Maar omdat het gezag van de nodigende God niet zwaar op het hart weegt en de zaken van de eeuwigheid in hun innerlijke waarde niet echt levend en geestelijk gekend worden, stelt men het heel gemakkelijk uit, ook al beseft men het gemis ervan. Men leeft van de ene dag in de andere voort in zijn van God vervreemde

en gescheiden leven, totdat men zich stervend te laat beklagt, omdat men niet eerder en ook niet met meer ernst op de dingen der eeuwigheid gericht was.

Geliefden, heb ik de situatie van deze en gene onder u goed getekend? Sta me dan nog enkele ogenblikken toe om u te brengen tot een overdenken van uw leven. Laat dat zo mogen zijn dat dit door Gods meewerkende genade aan uw zielen zeer gezegend zou worden.

Bedenk allereerst eens heel ernstig hoe lankmoedig God tot hier toe voor u geweest is. Hij liet u al zo'n lange tijd roepen en nodigen. Hij zond u de ene boodschapper na de andere. Maar tot nu toe had u geen zin om naar die roepstemmen te luisteren. Daarom had u al lang verdiend dat de Heere Zich geheel en al aan u onttrok en u helemaal overgaf aan uw eigen dwaze keuze. Maar nee, nóg is Zijn lankmoedigheid niet ten einde. Dit uur en deze preek is er een getuige van dat de Heere nog geen lust heeft in uw dood. O mens, behoort u daardoor niet schaamrood te worden over uw afwijzing van de roepstem van de Heere? Behoort u

niet moe te worden van uw omzwervingen buiten de Heere? Of wilt u daarin doorgaan tot uw dood toe? Hebt u dan ten enenmale besloten uw verderf moedwillig tegemoet te gaan, en dat ondanks het feit dat aan u behoud en zaligheid wordt aangeboden, zelfs nu op dit moment dat ik tot u spreek?

Overdenk in de tweede plaats toch eens hoe onveilig het is om God in Zijn nodiging af te wijzen of zelfs die afwijzing maar in beraad te nemen. Tegen wie verzet u zich immers? Is het niet tegen die God Die u geschapen, Die u geformeerd heeft? Zijn uw leven en uw adem niet in Zijn hand, en geldt dat niet voor elk ogenblik? Kunt u die God een grotere belediging aandoen dan door Hem af te wijzen? Heeft Hij over u dan geen volstrekt recht om over u te gebieden? Waartoe laat Hij u roepen? Is het niet tot zaken die uw eeuwig heil, uw volmaakte geluk naar lichaam en ziel betreffen? Wel, ik smeed u, waarom, waarom wilt u dan niet luisteren? Waarom weegt u nog langer uw geld uit voor wat geen brood is, en uw arbeid voor wat u niet verzadigen kan? En dat terwijl de Heere u toeroept: 'Hoort aandachtig naar Mij, en eet het

goede, en laat uw ziel zich in vettigheid verlustigen!’ Lees eens rustig en aandachtig na met welke ernst, aandrang en nadruk u deze dingen onder het oog gebracht worden in Jesaja 55, de eerste vier verzen!

Of ziet u op tegen het afstand doen van uw wereldsgezinde leven waartoe u immers moet besluiten als u werkelijk ernstig op uw behoud gericht wordt? Ik smEEK u, als dit u tegenhoudt, denk dan toch eens in wat het u zal baten als u de gehele wereld kon winnen en schade zou lijden aan uw ziel? Is een handvol stof, een snel voorbijvliegend plezier, een kortdurend vermaak u dan zoveel waard dat u er uw eeuwig heil aan waagt en uw kostelijke ziel daardoor tot verderf wordt gebracht?

Ik denk dat wellicht deze of gene overtuigd is van het onbetamelijke van zo’n gedrag. Hij zegt: ‘Och, kon ik maar echt komen! Kon ik mijn genegenheid maar losmaken van de dingen van deze tijd! Kon ik mezelf maar met een waarachtige overgave van mijn hart aan Jezus kwijtraken! Maar hoe kom ik daar dan?’ Als dit u ernst is, geliefden, dan smEEK ik u dat uw onvermogen u toch geen ogenblik van verre laat blijven staan. Denk aan wat al gezegd

is dat het Evangelie u opeist zoals u bent, en alles aanbiedt wat u nodig hebt. U moet dus beslist niet voor een goed begin met uw eigen natuurlijke vermogens aan het werk gaan. Maar u moet bij Hem beginnen, bij Wie gerechtigheden en sterkte te vinden zijn. Bij Hem mag u alles vrijuit komen zoeken wat u nodig hebt. Kom dan zoals u bent, kom zonder uitstel, kom op dit ogenblik! Erken uw dodelijke onmacht en afkeer, roep daartegen de door Jezus verworven Geest aan, en geef u zoals u bent en zonder voorwaarden in Jezus' hand. Hij kan en wil de meest afkerige van zijn afkeer genezen, maar Hij wil er ook alleen de eer van hebben! Welaan, vertrouw geheel en al op Zijn goddelijke Woord. Ik verzeker u dat u niet bevreesd hoeft te zijn voor een afwijzing, als u in oprechtheid van uw hart komt.

Kinderen van God, dank toch Gods genade dat Hij u van onwillig gewillig gemaakt heeft. Hij maakte u van een tegenstrevende tot een gehoorzame mens. Hij maakte u van ongelovig ten opzichte van de vriendelijke boodschap in het Evangelie, gelovig.

Denk er steeds aan, oprechte kinderen van God, wat God al niet voor u heeft moeten doen vóór u van harte ging instemmen met die door God verkozen weg van heil! Wat moesten er veel hoogten vlak gemaakt en dalen verhoogd worden. Wat moest er veel arbeid van liefde aan u besteed worden! Of was het uit uzelf dat hetgeen niet gezien kan worden overwicht verkreeg in uw hart? Was het uit uzelf dat die innerlijke keuze in uw ziel doordrong om alles schade en drek te achten tegenover de uitnemendheid van de kennis van Christus? Was het uit uzelf dat u geleerd hebt het werk van de zaligheid uit uw handen over te geven in de handen van de gezegende Zaligmaker? Berouwt u de keuze die u eenmaal gemaakt hebt? Zou u ze juist nú niet doen als u ze nog niet eerder gedaan had? Herhaalt u die keuze niet ontelbaar veel keren voor God als u alleen met Hem bent? Doet u dat ook niet in situaties die daartoe oproepen? Ik denk dat uw ziel hartelijk 'ja' zegt: 'Ja, Jezus is waardig op Zijn woord geloofd te worden. Jezus alleen is mij méér waard dan duizendmaal tienduizend werelden, met al hun heerlijkheid. Kon ik Hem maar mijn gehele hart geven, was ik

steeds maar vuriger en oprechter in een dankbare wederliefde voor Zijn onuitsprekelijke goedheid die alle verstand te boven gaat. Als het naar de begeerte van mijn hart gaat, dan denk ik dat Jezus voor mij geheel en ook alleen de Alfa en de Omega, het Begin en het Einde moet zijn. Maar het maakt me bedroefd en bedrukt, dat ik zo dikwijls mijn hart aan Hem onttrek en het aan dingen overgeef die ik al lang als waardeloos heb ingeschat; dingen die niet waard zijn om een sterke en zelfs ook niet om een heel zwakke invloed op me uit te oefenen.’

Ik denk werkelijk dat deze klacht van u, godvrezende kinderen van de Heere, méér dan terecht is. Maar bent u wel op de goede weg om van dat verderf op krachtige wijze verlost te worden en het kwijt te raken, omdat uw geheiligde en verlichte verstand daarvan moet zeggen dat het nadelig en schadelijk voor u is?

Ziet u dagelijks wel op de grote voorrechten waartoe u door het Evangelie geroepen wordt? Is het voor u gewoon dat u kalm en verstandig nadenkt over de goederen die u in de troostrijke beloften van de Heere zijn toegezegd? Is het verzuim hier-

van niet vaak de reden dat de tijdelijke zaken zo veel invloed op uw hart hebben, waardoor u zo weinig werkelijk op de hemel gericht voor Gods aangezicht leeft?

Staat u vervolgens in een tijd van achteruitgang in de genade wel met voldoende rust in uw hart stil bij de inhoud van het Evangelie? Bent u er wel aan gewend om steeds te denken: ik mag nu, op dit oogenblik, met al mijn gebreken de toevlucht nemen tot de Zaligmaker Die mij in alle zaken kan helpen? Mijn schuld, mijn verderf en mijn ontrouw behoeven mij niet tegen te houden. Ik mag dagelijks toegaan tot de troon van genade, om uit de volheid van Jezus en op grond van Zijn verdienste genade op genade te ontvangen. Als u hier steeds aan denkt, is het dan wel mogelijk dat u elke keer als u uw ellende overdenkt, in uzelf blijft hangen en niet meer daadwerkelijk gebruikmaakt van Hem Die toch alleen uw ziel kan genezen?

Let u ten slotte wel met genoeg bewustheid op het feit dat de Heere u door Zijn Woord en Geest menigmaal opeist, en bent u dan gehoorzaam genoeg? Geeft u steeds acht op de liefelijke nodigheden en trouwe herinneringen waardoor de Heere

u telkens toeroept: ‘Bij Mij, van de Libanon af’? Geeft u nauwgezet gehoor aan deze liefdevolle herinneringen? Of stelt u dat maar al te dikwijls uit? Bent u soms ook te diepgaand bezig met de dingen van de wereld? Belast u uw gemoed niet al te veel met de onnodige zorgen van dit leven? Let toch heel trouw en eerlijk op deze zaken voor het aangezicht van de Heere. Als u moet oordelen dat u hierin schuldig staat, werk er dan niet overheen, maar laat het een zaak zijn waar u nauwgezet en trouw voor Gods aangezicht mee bezig bent.

Laat dit ondertussen een bemoediging voor u zijn: ‘Hij Die u geroepen heeft, is getrouw; uw trouweloosheid doet Zijn getrouwheid niet feilen.’ Hij zal over uw tekortkomingen in liefde zwijgen, en zeer zeker uw verzuchtingen horen, elke keer als u gelovig tot Hem komt. Ja, ook het geloof hierin wil Hij u in Zijn genade voortdurend schenken, als u Hem er hartelijk om bidt, en als u, vanuit het besef van uw gebreken, Hem belijdt hoezeer u Zijn genade en hulp in alles nodig hebt.

Tot slot, omdat het werkelijk de oprechte keus van uw ziel geworden is om boven alles wat de wereld

heeft en geeft, God en Zijn gemeenschap te verkiezen tot het deel van uw erve; en omdat u met zo'n gemoed hebt geleerd de roepstem van Zijn dierbaar Evangelie op te volgen, mag u nu ook verwachten dat u eenmaal deel mag hebben aan het geluk dat voor die mensen is weggelegd, van wie de dichter zingt: 'Welgelukzalig is hij die U, o HEERE, verkiest en doet naderen, opdat hij wone in Uw voorhoven. Wij zullen verzadigd worden met het goede van Uw huis, met het heilige van Uw paleis.'

Amen, ja amen!

Ja, ik wens abonnee te worden op de Reveil-serie.

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode:

.....

Plaats:

.....

Zend ook een proefnummer aan:

Naam:

.....

Adres:

.....

Postcode

.....

Plaats:

.....

.....
(Handtekening)

In open envelop zonder postzegel zenden aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv
Antwoordnummer 5
4500 WC GROEDE

Uitgave

STICHTING “SMYTEGELT-FONDS”

REVERIEIL-SERIE

Voorzitter

Ds. J. Westerink, Urk

Secretariaat

Heereweg 7, 2161 AB Lisse.

Vrije giften en abonnementsgeld

storten op ING Bank nr: 581492

t.n.v. Penningmeester

“Smytegeltfonds”, Scherpenzeel

Abonnement: € 9,- per jaar (10 ex.)

Opgave nieuwe abonnees en adreswijzigingen

(bij voorkeur schriftelijk) aan:

Pieters Grafisch Bedrijf bv,

Postbus 12,

4503 ZG GROEDE

of per e-mail: reveil@pietersgroede.nl

www.reveilserie.nl